

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. IX. De Mediomatricis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

C A P. IX.

De MEDIOMATRICIS.

SEQVANIS ab septemtrione contermini fuere MEDIOMATRICI, latos quondam
 fineis, inter Mosam & Rhenum, hinc ad Sequanos, illinc ad Treveros usque in-
 colentes. Gallica equidem olim gens: at quia postmodum Germanici populi,
 Triboci, Nemetes, ac Vangiones, Rhenum transgressi, partem eorum agrorum
 occuparunt: fines quoque hoc loco eorum explicandi erunt. Ab oriente igitur terminus
 10 fuit Rhenus: ab occidente, Mosâ: in cujus adversâ ripâ Rhemi & Lingones: à septemtrio-
 ne, lineâ à Mosâ, & vico *Montegny*, ad Navæ amnis fontem ducta. à meridie, lineâ à Mo-
 sâ & opido *S. Michel*, ad Mosellæ Murtæque confluentem: inde ab occidente brumali,
 alia lineâ ad fontem Pruschii amnis: hinc, ab occidente iterum æquinoctiali, montium ju-
 gum, quod vulgò dicitur *Auf der Furst*, ad Murtæ usque fontem. quibus limitibus à Leu-
 cis separo; quorum fuere opida *Tullum*, & *Nasum*, nunc *Toul* & *Nansy*, hinc iterum à me-
 ridie, suprâ dictâ lineâ, à Murtæ fonte ad Rhenum & opidum *Burcheym*, à Sequanis sub-
 movebantur. Cæsar, Belli Gallici comment. IV: *Rhenus oritur ex Lepontiis, qui Alpeis incolunt; & longo spatio, per fineis Nemetum, Helvetiorum, Sequanorum, Mediomatricorum, Tribocorum, Treverorum, citatus fertur.* Strabo lib. IV: *Μετὰ τὴν ἑλλησίαν, Σηκουανί, ἔστι Μεδιοματρικῶν καὶ κελτικῶν τῶν Ῥωμαίων.* id est: *Post Helvetios, Sequani ac Mediomatrici Rhenum adcolunt.* Pto-
 20 lemæus lib. II, cap. IX: *Ἀνατολικώτεροι τῶν Ῥημῶν, ἀρκυκώτεροι ἢ τῶν Βιρῶν, μεσημβρινώτεροι δὲ Μεδιοματρικῶν. Ὡς δὲ τὰς ἑλλησίαν, ἔστι τῶν Ῥημῶν, λευκοί. hoc est: Rhemis orientales sunt ad septemtrio-
 nem Treveri, ad meridiem Mediomatrices. sub his & Rhemis sunt Leuci.* Strabo eodem libro paullo post: *Ἰπὲρ οὐτῶν ἑλλησίαν ἔστι Σηκουανῶν ἔθνη, καὶ Λιγγόνες οὐκ ἔστι πρὸς δύσιν. Ὡς δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν, λευκοί, καὶ Λιγγόνων τὴν μέρη.* id est: *Super Helvetios ac Sequanos versus occasum incolunt Hedui ac Lingones: super Mediomatricos Leuci, & Lingonum quedam pars.* Regiones nunc Mediomatricorum finibus comprehenduntur istæ: Lotharingiæ major pars; Austrasia, quæ vulgò est *Westereich*; Palatinatus Rheni pars cis Rhenum; Elfatia inferior.

Ad nomen antiquæ gentis quod attinet; MEDIOMATRICI dicuntur, secundâ decli-
 30 natione Cæsari, dicto loco, & Plinio lib. IV, cap. XVII; Tacito historiar. I, & IV; Marcel-
 lino lib. XV, & tabulâ itinerariâ; Straboni etiam, prædicto libro, *Μεδιοματρικῶν*. unus est Ptolemæus, cui adpellantur *Μεδιοματρικῶν*, *Mediomatrices*. quo vocabulo omnes nostri ævi scriptores utuntur; qui unum sequi Ptolemæum, ceu omnium geographorum principem, jus fasque habent. Ego sanè malim tot probatorum Romani nominis scriptorum, quàm unius Græci ab Aegypto hominis, auctoritatem amplecti.

Caput gentis quondam fuit DIVODURUM, testibus Ptolemæo, & auctore tabulæ. nam Ptolemæus id unum in Mediomatricis memorat; & tabula picturâ primariæ urbis insignit. Antoninus etiam complura eò dirigit itinera. Prima ejus mentio est apud Tacitum, historiar. I. Nunc vocari vulgò *Metz*, itineraria docent, quæ sic habent:

40	Tabulæ;	Antonini;
	<i>Argentorate</i>	<i>Argentorato</i>
	<i>Tabernis</i>	<i>Tabernis</i> XIII.
	<i>Ponti Saravi</i> XII.	<i>Decem pagis</i> XX.
	<i>Ad decem pagos</i> X.	<i>Divodoro</i> XX.
	<i>Ad duodecimum</i> XII.	<i>Treveros</i> XVI.
	<i>Divoduri Mediomatricorum</i> XII.	
	<i>Scarponna</i> XIII.	Antonini:
	<i>Tullio</i> X.	
50	Antonini:	<i>Durocortorum</i>
		<i>Basilia</i> X.
		<i>Auxuenna</i> XII.
	<i>Triveros</i>	<i>Virodunum</i> XVII.
	<i>Diviodurum</i> XXXIII.	<i>Fines</i> VIII.
	<i>Ponte Sarvix</i> XXI.	<i>Ibliodurum</i> VI.
	<i>Argentorato.</i> XXII.	<i>Divodurum.</i> VIII.

Taberna sunt nunc *Elfaß Zabern*; *Pans Saravi*, *Kaufmans Saarbruck*; *Decempagi*, *Dieuze*; *Scarponna*, *Sanponne* ad Mosellam; *Tullum*, *Toul*: *Auxuenna* flumen, Cæsari, belli Gallici

comment. II, *Axona*, nunc *Aisne*; *Bassia*, itidem flumen, in *Axonam* defluens, nunc *Vesle*. Marcellinus, lib. xv, *Divodurum* opidum vocat *MEDIOMATRICOS*, totius gentis vocabulo. unde nunc etiam vitiatum nomine dicitur *METS*. Morem hunc eo ævo per omnem Galliam fuisse observatum, cum ex ipsius, tum ex aliorum noto historiis, & itinerariis. sic *Tungrorum Atuatuca*, *Tungri*, nunc *Tongeren*: sic *Treverorum Augusta*, *Treveri*, nunc *Trier*; *Ambianorum Samarobriga*, *Ambiani*, nunc *Amiens*; *Bellovacorum Caesaromagus*, *Bellovacii*, nunc *Beauvais*; *Parisiolorum Lutetia*, *Parisi*, nunc *Paris*; *Rhemorum Durocortorum*, *Rhemii*, nunc *Reims*; *Lingonum Andomatunum*, *Lingones*, nunc *Langres*; *Senonum Agendicum*, *Senones*, nunc *Sens*; *Carnutum Autricum*, *Carnutes*, nunc *Chartres*; *Biturigum Avaricum*, *Bituriges*, nunc *Bourges*; *Rauracorum Augusta*, *Rauraci*; ut habet Marcellinus lib. XXI; & Antoninus in itineraio; item *Eunapius Sardianus* in historiis: quæ tamen nomen hodiè retinet *Augst*; ut supra dictum. At verò *Divodurum Mediomatricorum* Notitiæ imperii, & aliis hinc inferioris sæculi auctoribus adpellatur, contracto, vel potiùs depravato vocabulo, *Mets*.

Ceterò in *Mediomatricorum* finibus loca fuere ista: *DECEMPAGIS*; quem locum nunc esse *Lotharingæ* opidum *Dieuze*, haud procul ortu *Selnæ* amnis, cum tractus itineris, ab *Argentorato* *Divodurum* versùs, ostendit; tum intervallum xx millium passuum, quod in tabulâ notatur. Marcellinus etiam sub initium libri xvi, *Julianum* tradit à *Rhemis* iter fecisse *Argentoratum* versùs per *Decem pagos*: quod nullâ viâ directiùs fieri potuit, quàm per dictum opidum *Dieuze*. Apud *Antoninum* millia leguntur x tantum ubi alterum x interiit.

Tabula inter *Decempagos* & *Divodurum* locum habet nomine *AD DUODECIMUM*; xii utrimque millibus passuum interjectis; quæ conjuncta efficiunt mill. xxiv. Sunt autem inter *Mets* & *Dieuze* millia circiter xxxiv. unde vitium in tabulâ manifestò deprehenditur. Ac periisse quidem nomen aliquod aliùs loci, ipsa prodit lineatura. *Duodecimum* istum lapidem, sive *milliare*, numeratum fuisse censeo à *Divoduro*; ut à capite gentis *Mediomatricorum*, sic enim apud alias primarias in Romano imperio urbis factum, ex historiis atque itinerariis observo. Colloco igitur locum istum, qui *Ad duodecimum* adpellatus est, ii millibus passuum cis vicum *Bessy*.

Antonino ac tabulæ locus refertur *SCARPONNA*, hoc situ:

<i>Antonino;</i>		<i>Tabulæ;</i>	
<i>Tullum.</i>		<i>Divoduri</i>	
<i>Scarponna</i>	x.	<i>Scarponna</i>	xiii.
<i>Divodurum</i>	xii.	<i>Tullio</i>	x.

30

Tullum, *Leucorum* quondam opidum, citra controversiam nunc est *Toul*, *Mosellæ* impostum. hinc ad urbem *Metz* millia sunt passuum xxxiv. unde patet, tertium x in dicto itinere interiisse. A *Toul* ad *Metz* rectissimâ viâ tendenti post xiv millia passuum occurrit vicus nunc *Sanponne*. quem veterem esse *Scarponnam*, & situs & nomen indicant. Atque hinc ego conjicio, supra scriptum iter apud *Antoninum* & in tabulâ sic fuisse signatum:

<i>Antonino;</i>		<i>Tabulæ;</i>	
<i>Tullum</i>		<i>Divoduri</i>	
<i>Scarponna</i>	xiii.	<i>Scarponna</i>	xx.
<i>Divodurum</i>	xx.	<i>Tullio</i>	xiii.

40

Apud *Marcellinum*, lib. xxvii, idem locus legitur unico N, *Scarponna*. sed vitiosum hoc esse vocabulum, *Antoninus* & tabula, simulque hodierna ejusdem loci adpellatio convincunt.

Cum *Divoduro* & *Tullo* justum constituit triangulum opidum hodiè *Verdun*, *Mosæ* amnis dextræ ripæ adpositum. quod esse *VIRODUNUM* *Antonini*, tractus itineris à *Durocortoro* *Divodurum* versùs apertè ostendit. Quapropter numerum millium xxiii, qui est apud *Antoninum* inter *Virodunum* & *Divodurum*, mendosum esse certum est. idèoque frustra laboraverit, qui duobus locis interpositis, *FINIBUS*, & *IBLIODURO*, certos situs investigare velit.

50

TOTONIS VILLA memoratur in *Galliâ Belgicâ* *Paulo Diacono*, rer. *Langobard.* lib. i, cap. v; quæ eadem *Reginoni* est *THEODONIS villa*. Hunc locum, in confinio *Trevirorum*, hodiè esse opidum ad *Mosellam* vulgari vocabulo *Gallis Theonville* dictum, ipsum nomen indicat. *Ortelius*, in thesauro geographico, suspicatur locum istum apud *Diaconum* esse corruptum; legendumque *Theonis villa*. sed errorem detegit ejusdem opidi vocabulum Germanicum, *Didenhoven*, quasi *Didonis villa*. villa namque Germanis est *hof*. Antiquum genuinumque vocabulum fuit *Theuth*; quod Latino ore formatum *Theuto*. unde etiam nunc *Gallis* manet nomen *Theonville*, contractum quasi *Theutonis villa*. à *Theut* autem

autem

autem postea, variante dialecto factum est *Theot*: & hinc denique *Tot*. Germanis eadem ratione ex eodem *Theush* factum est *Didenhoven*, uti à nomine *Theuderich*, *Diderich*. Sed de variâ vocabuli *Theush* mutatione satis supra, lib. I, cap. IX, dictum est.

Atque hæc ferè sunt loca, quæ Mediomatici, posterioribus etiam sæculis, in interioribus agrorum suorum finibus tenuerunt. ad Rhenum quæ vergunt; quia jam inde à Iulii Cæsaris ævo à Germanicis populis, amnem transgressis, obsessa fuerunt; in horum descriptione dicentur.

C A P. X.

10 De TRIBOCCORUM, NEMETUM, ac VANGIONUM, Germanicarum gentium transmigratione in Galliam: item de finibus eorum cis Rhenum.

MEDIOMATRICORVM igitur, ut antè dictum, agrorum partem postmodum occuparunt, expulsis Mediomaticis, tres Germaniæ nationes TRIBOCCI, NEMETES, VANGIONES. Horum omnium meminit Cæsar, belli Gallici comment. I, in exercitu Ariovisti; Tum demum Germani suas copias è castris eduxerunt; generatimque constituerunt, paribus intervallis, Harudes, Marcomannos, Triboccos, Vangiones, Nemetes, Sedusos, Svevos. Eam Mediomaticorum finium partem obledisse, quæ Rheni ripæ adjacet, auctor est Plinius, lib. IV, cap. XVI: *Rhenum autem adcolentium Germaniæ gentium, in eadem provinciâ Belgicâ, Nemetes, Tribocci, Vangiones.* & item Tacitus, in libro de Germaniâ: *Ipsam Rheni ripam haut dubiè Germanorum populi colunt, Vangiones, Tribocci, Nemetes.* Strabo quoque de Tribocci, lib. IV: *Μετὰ δὲ τὰς Ἑλληνικὰς Σηκασσοί, ἢ Μεδιωματικῶν καλοῦνται τῶν Ῥῶν, ἐν οἷς ἰδρυτὰν Γερμανικῶν ἐστὶν, πρῶτον ἐκ τῶν οὐκ ἐκείων, Τεβόκχοι.* id est: *Post Helvetios Sequani ac Mediomatici Rhenum adcolunt. in quibus gens Germanica, ex patrio solo huc transgressi, Tribocchi.*

De tempore, quo huc è Germaniâ transmigraverint, nihil certi indicari posse puto. Fuisse tamen eos in Galliâ ante Ariovistum, liquet ex eo, quòd is in exercitu suo habuit eorum auxilia. nec demum cum Ariovisto simul advenisse, arguitur eo, quòd, quum Marcomanni, Sedusii, Harudes, ac Svevi, quos Ariovistus partim secum adduxerat, partim postea acceriverat, proelio à Cæsare victi, totâ Galliâ pulsi forent; Nemetum tamen, ac Vangionum, Triboccorumque nomina simul ac nationes in pristinis cis Rhenum sedibus permanserunt. Neque verò Ariovistus à Belgis Gallis accersitus fuit, neque in Belgicam transit: sed in Celticam, rogatus à proximis Celtarum Sequanis, ut his auxilium adversus Heduos Celtas ferret. Proinde etiam certum est, non sub imperio ejus fuisse dictas treis nationes, Belgicam Rheni ripam colentes; sed in amicitia, ac fortè clientelâ tantum: unde etiam auxilium ei contra Romanos tulerunt. Paulo ante Ariovistum & Marcomannos, è patrio solo transisse eas, inde conjicere datur, quòd tam recens finium Mediomaticorum, ad Rhenum usque extensorum, tunc temporis fuit memoria, uti etiam Cæsar, commentario quarto, Rhenum Mediomaticorum finibus præfluere scripserit. quod tamen jam tunc non fiebat; dictis tribus nationibus Germanicis amnis ripam obtinentibus: multo verò minùs sub Tiberii principatu; quâ tempestate Strabo opus suum geographicum componens, Mediomaticos scripsit adcolere Rhenum. quâ in re Cæsaris, ut in plerisque Gallicis, sequutus est fidem. Cæsar equidem commentar. I, de Vangionum, Nemetum, Triboccorumque reditu ab Ariovistino bello in domesticas cis Rhenum sedes, prorsus nihil narrat: è diverso de universo Ariovisti exercitu sic ibidem scribit: *Omnes hostes terga verterunt; neque prius fugere destiterunt, quam ad flumen Rhenum, millia passuum quinquaginta, pervenerunt. ibi perpauci, aut, viribus confisi, transnatare contenderunt, aut, lintribus inventis, salutem sibi petierunt: in his fuit Ariovistus, qui naviculam, deligatam ad ripam, nactus, eâ profugit. reliquos omnes equites consecuti nostri interfecerunt.* Quia igitur postea nihilo minùs perpetuò Vangiones, Nemetes ac Tribocci, cis Rhenum incoluerunt: non omnes domo ad bellum istud profectos fuisse, existimandum est; sed partem tantum, è singulis deletam. Fallitur Rhenanus, rerum Germanicar. lib. I; quum de his apud Cæsarem, in commentario secundo, Rhemos narrare arbitretur; *Omnes Belgas in armis esse; Germanosque, qui ripas Rheni incolunt, sese cum his conjunxisse.* probatoria quidpe exemplaria habent, qui cis Rhenum incolunt. ipsique mox Rhemi ostendunt, quos heic Germanos intelligant: nempe, *Condrosos, Eburones, Ceresos, Pamanos, qui uno nomine Germani adpellabantur.* De Vangionibus autem, Nemetibusque, ac Tribocci, in recensione populorum, qui istâ expeditione Belgicâ in armis erant, ne verbum quidem faciunt;